

Европейска фондация
за подобряване на условията
на живот и труд

Индустриални отношения и устойчиво развитие: роля на социалните партньори в прехода към екологична икономика

> резюме <

„Налице са неоспорими причини за фундаментално преосмисляне на конвенционалния модел за икономически напредък (...) Имаме нужда от икономика, която може да гарантира растеж и развитие, като същевременно подобрява благоденствието на хората, осигурява достойни работни места, намалява неравенствата, преодолява бедността и запазва природния капитал, от който ние всички зависим. Такава екологична икономика предлага ефективен начин за насърчване на устойчивото развитие, премахване на бедността и решаване на нововъзникващите предизвикателства и сериозните пропуски в прилагането.“

Съобщение на Европейската комисия, Рио+20: към екологична икономика и по-добро управление, COM (2011) 363 окончателен

Екологизиране на икономиката – контекст на европейската политика

Поради неотложната нужда да се намали изменението на климата и да се приспособим към него, екологизирането на икономиката е аспект с нарастващо значение във формирането на европейската политика. Екологична икономика означава да произвеждаме продукти и да предлагаме услуги с използване на по-малко енергия и материали и със занижени въглеродни емисии. Това се отнася за всички икономически дейности във всички сектори и включва работещи и потребители.

От друга страна, е ясно, че екологизирането на икономиката – като всяка форма на технологична промяна – ще доведе до всякакви видове промени в цялостната икономика и особено в определени индустрии и ще повлияе на пазарите на труда. Ще се открият нови работни места, а други ще изчезнат, съдържанието и необходимите умения за много вече съществуващи професии ще трябва да се променят. Нещо повече, тъй като новите работни места няма (непременно) да се появяват там, където други изчезват, процесът на промяната може да доведе и до „пренареждане“ на възможностите за заетост на отделните лица, дружества, сектори, региони и нации.

За да се даде тласък на започването и да бъде улеснен процесът на екологизиране, правителствата трябва да играят жизнено важна роля, да стимулират прехода към „чисти“ технологии и по-природосъобразни форми на труд, организация на труда и потребление (всичко това може да означава по-високи начални разходи).

В държавите-членки на Европейския съюз се отбелязва нарастващ брой политически мерки, чиято цел е да се намали изменението на климата и да се отстранят последствията от него, като те се стимулират от пакета мерки на Европейската комисия за климата и енергията. Важна част от тях са целите „20-20-20“.

Както е посочено на интернет страницата на Европейската комисия, това са 3 основни цели:

- намаляване на емисиите от парникови газове в Европейския съюз най-малко до 20% под нивата им през 1990 г.;
- 20% дял на възобновяеми източници на енергия в Европейския съюз;
- намаление на потреблението на първична енергия с 20% спрямо прогнозните нива, което ще бъде постигнато чрез подобряване на енергийната ефективност (уебсайт 'Climate Action' на Европейската комисия).

Тези цели определят по-широкия контекст на политиката. Направени са няколко предложения за планове за действие в съответните области – например, през септември 2010 г. е представено предложение за първия европейски план за създаване на работни места в екологичните сектори и за екологизиране на икономиката и пазара на труда.

Доколкото работните места, естеството на работа и работните условия ще бъдат засегнати от прехода към екологична икономика, социалният диалог е важно средство в процеса, поради потенциала си да допринесе за взаимно благоприятни резултати в контекста на потенциален конфликт. За Европейската комисия социалният диалог е решаващ фактор в процеса, защото може да гарантира подкрепа за прехода към по-устойчива и екологична индустриална политика. За да се увенчае с успех, политическата и икономическата идея за екологизиране на европейската икономика трябва да включва и двата социални партньора – работодатели и професионални съюзи. И двете групи имат интерес от успешен резултат: за работодателите преходът към екологична икономика предлага бизнес възможности; за професионалните съюзи важен мотив за участие е да

Основни констатации

Таблица 1: Добри практики в екологизирането на икономиката

Мярка	Вид на мярката и цел	Инструменти
<p>Обединено кралство</p> <p>„Зелени“ работни места</p> <p>Национално ниво, реализирана на работното място</p> <p>Начало: средата на 2006 г.</p>	<p>Основният принцип на този проект е, че всяко работно място може да бъде превърнато в зелено работно място и да допринесе за опазване или подобряване на околната среда.</p> <p>Цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> • на работното място да се изгради капацитет за действия по въпросите, свързани с изменението на климата; • да се създаде добра практика за екологични дейности на работното място; • да се въведе обучение по екология за представители на екологични работни места; • да се повиши информираността; • да се повиши участието на работниците 	<p>На работното място: работници и ръководство си сътрудничат за пестене на енергия и намаляване влиянието на работното място върху околната среда.</p>
<p>Германия</p> <p>Мрежа за ресурсна ефективност</p> <p>Обхващаща няколко сектора, осъществявана на ниво сектор и работно място</p> <p>Начало: март 2007 г.</p>	<p>Този проект цели да свърже екологичната цел за повишаване на ресурсната ефективност в ресурсноинтензивните сектори със социалната цел за запазване на работните места.</p>	<p>Организиране на обучение на работното място, конференции и семинари, социален диалог по сектори</p>
<p>Франция</p> <p>Съвместно одобрена агенция за набиране на средства (ОРСА)</p> <p>Реализация на ниво сектор</p> <p>Начало: 2008 г.</p>	<p>Сред работещите в строителния сектор да се осигури ниво на умения по новите екологични технологии</p>	<ul style="list-style-type: none"> • В системата на ОРСА, френските социални партньори на ниво сектор съвместно се справят с нуждите от обучение в сектора. ОРСА събира пари от дружества (задължителен налог във Франция), за да финансира програми за екологично обучение на работници. ОРСА решава как да бъдат използвани средствата. • Система за обучение в строителния бранш, управлявана съвместно от социалните партньори
<p>Румъния</p> <p>Euroeneff</p> <p>Реализация на ниво сектор</p> <p>Начало: октомври 2008 г.</p>	<p>Euroeneff е транснационална мярка за обучение на работната сила в строителния сектор по енергийно ефективни технологии.</p> <p>Тя цели да се разработи мултимедиян наръчник за енергийна ефективност при реновирането на сгради за обучаващи и учители от професионални училища и да се подобрят професионалните умения на работниците, като по този начин прави сектора по-конкурентоспособен.</p>	<p>Мултимедиян наръчник за енергийна ефективност на сградите, наличен онлайн; разпространение на най-добрата европейска практика, свързана с използването на щадящи околната среда технологии (за реновиране на сгради, използване на материали, повишаване на изолацията и изискванията за здраве и безопасност на работниците)</p>
<p>Белгия</p> <p>Еко-ваучери</p> <p>Национално договаряне – реализация на ниво служители</p> <p>Начало: юли 2009 г.</p>	<p>Мярката цели да се повиши покупателната способност на служителите, като същевременно насърчава закупуването на екологични продукти и индиректно стимулира дългосрочната заетост. Еко-ваучерите са част от система за стимулиране обвързването на работниците със социални ползи като част от политиката за трудови възнаграждения.</p>	<p>Еко-ваучерите са ваучери за закупуване на определени щадящи околната среда и допринасящи за устойчиво развитие потребителски стоки (регистрирани като екосъобразни), давани на служителите от техните работодатели и освободени от заплащане на социални осигуровки.</p> <p>Еко-ваучерите са предвидени в Колективен договор № 98 от 20 февруари 2009 г., сключен в Националния съвет по труда.</p>

Примери за резултати	Главен инициатор/други участници	Финансиране
Съвместни екологични комитети на ръководството и профсъюзите и рамкови договори, в които са залегнали практически цели за гарантиране пестенето на енергия и намаляване влиянието на работното място върху околната среда	Главен инициатор: Конгрес на профсъюзите (TUC) Дружества, профсъюзи и представители на служители	Набиране на средства, включително от филиали на професионални съюзи или от Фонда за модернизация на ЕС
Най-значими резултати са социалния, базиран на партньорство диалог в сектор алуминиева промишленост и началото на проекта за обучение „Ресурсна ефективност в дружеството“, който цели да се обучат членове на работническите съюзи и служителите да откриват и въвеждат начини за подобряване на енергийната ефективност.	IG Metall (професионален съюз) и Федерално министерство на околната среда Сдружения на работодателите по сектори, изследователи, дружества и работнически съвети	Министерство на околната среда (BMU) и участващи дружества
	Съвместно одобрената агенция за набиране на средства за обучение в строителната индустрия Обединена организация на социални партньори	Финансирането на обучение от дружествата е задължително във Франция.
	СМС – съвместна организация на социални партньори в румънския строителен сектор Европейски проект, ръководен от българската строителна камара, заедно с румънски, испански и нидерландски партньори	Чрез програмата на Европейския съюз „Леонардо да Винчи“
	Национален съвет по труда (CNT) – съвместен орган Участници за допълнително въвеждане: дружества и служители	Намаляване на данъци и увеличение на нетните заплати на белгийските работници; годишно повишение на заплатите

се поддържа работната заетост и добрите условия на труд в периода на прехода към екологична икономика.

На национално ниво почти всички държави-членки на Европейския съюз са разработили стратегии за устойчиво развитие, а в някои държави са създадени органи, институции или структури, някои от които – тристранни, за да се справят с проблемите, свързани с екологията и с прехода към по-устойчива икономика. През последните 10 години обществените партньори са станали значително по-склонни да разглеждат сериозно въпроса за защитата на околната среда. Обществените партньори в повечето държави-членки участват активно в разрешаването на проблеми, свързани с екологията и в насърчаването на екосъобразните политики, макар и в различна степен.

Накратко за проучването

Проучването на Eurofound си поставя за цел да даде на социалните партньори примери как могат да подкрепят прехода към екологична икономика чрез проучване на примерите в различни държави-членки за добри практики за участие на социалните партньори в различни контексти на индустриалните отношения и при различни нива на ангажираност. Един от основните критерии за подбор на дружества за включване в настоящето проучване е социалните партньори да играят активна роля в прилагането на мярката. Другите критерии включват географски обхват, обseg на различни видове мерки, иновация в прилагането и потенциал за прехвърляне на мярката. В началото на 2011 г. всички проекти тепърва започват, повечето са на първи пилотен етап, поради което все още не са оценени обстойно.

Примерите за добра практика показват колко голяма може да е комбинацията от подходи за екологизиране на икономиката. Те се различават по своите цели, структура, ниво на приложение и финансиране. Например проектът „Мрежа за ресурсна ефективност“ в Германия, съфинансиран от Министерството на околната среда и професионалния съюз IG Metall, създаде рамка, която доведе до секторно партньорство в алуминиевата промишленост. Проектът „Зелени работни места“ в Обединеното кралство следва по-различен подход, основава се на доброволно партньорство между професионалните съюзи и работодателите, с много ограничени финанси. С еко-ваучерната схема в Белгия се прави опит да се използват решенията на потребителите, като се обвързват с договори за социално партньорство (въвеждането на ваучери е предвидено в колективния договор, сключен от институционализиран орган за социален диалог).

Тези мерки показват възможностите, с които разполагат социалните партньори, за създаване на проекти и кампании в подкрепа на по-устойчива икономика. Разбира се, проектите трябва да се впишат в системата на индустриалните отношения на съответната държава и в националния дебат по екологизиране на икономиката. Както показват примерите, нивото на реализация се различава значително – от индивидуално ниво в Белгия през ниво сектор в Румъния и Франция, до национално ниво в Германия. Трябва също да се има предвид факта, че системите на индустриалните отношения в различните държави-членки значително се различават. Докато в Белгия и Германия те са секторни и регионални, във Франция са силно централизирани, а в Обединеното кралство – децентрализирани и доста конфликтни.

Стремеж към ползи за всички партньори и за околната среда

„По-добре да се ограничат ресурсите, отколкото да се ограничат хората“ – това изявление на германска заинтересована страна показва как екологичните и социалните цели могат да се подкрепят взаимно. Социалните партньори е по-вероятно да си сътрудничат в защитата на околната среда – предимно доброволно начинание, ако всички виждат взаимно изгоден резултат. Например социалните партньори си сътрудничиха в съвместно одобрения образователен фонд ОРСА във Франция и плана за обучение „Euroeneff“ във Франция и Румъния, за да избегнат недостига на умения. Ако обучението не беше реализирано, работодателите щяха да изпитат липса на обучени работници, а самите работници биха страдали от липса на квалификация, която да ги направи по-конкурентоспособни на пазара на труда. Проектите „Зелени работни места“ във Великобритания целяха, от една страна, опазване на околната среда, а от друга – спестяване на разходи, което да допринесе за запазване на работни места в дружествата, участващи в проекта. В Белгия схемата еко-ваучер осигури допълнителни доходи за служителите. В Германия с проекта „Мрежа за ресурсна ефективност“ се разчиташе на сътрудничеството между сдруженията, за да се засили информационният обмен между дружествата; това доведе до намаляване на разходи и оттам до запазване на работни места, като същевременно се увеличиха способностите на работниците да правят преценка и проявяват своите умения, като откриват начини за подобряване на енергийната ефективност.

Позиция и мерки на професионалните съюзи

Ангажираността на профсъюзите с екологични въпроси – и по-конкретно с изменението на климата, видимо се увеличи през последните години в петте държави, които са обект на проучването. Те изискват право на мнение като участници в политиката и виждат себе си като равноправни партньори в процеса на екологизиране на икономиката. При профсъюзите не се наблюдаваха конфликти между социалните и екологичните интереси. Това може да се обясни с факта, че отправените предложения са главно за цялостно екологизиране на икономиката, която нито противопоставя работни места, нито застрашава основното профсъюзно членство (концентрирано в по-старите и традиционни сектори на промишлеността).

Профсъюзите осъществяват дейност на национално, секторно, заводско или индивидуално ниво и съществуват при различни системи на индустриални отношения и законови рамки. Те участват в екологизирането на икономиката по различни начини:

- участие в политически дебати на екологични теми, двустранно или многостранно, на държавно ниво или с работодателите и сдруженията на работодателите;
- публикуване на материали по конкретни екологични проблеми;
- организиране на курсове за обучение по екологични умения за служители или представители на служителите;
- предоставяне на възможности за служителите да проектират екологични работни места, с което се засилва участието и ангажираността им по екологичните въпроси.

Таблица 2: Структури на социален диалог и екологизиране на икономиката

Държава	Система на индустриални отношения	Структури за социален диалог по екологични въпроси
Обединено кралство	<p>Често конфликтни отношения между социалните партньори; индустриалните отношения се характеризират с много малко регулиране.</p> <p>Британското профсъюзно движение се характеризира с множество отделни профсъюзи с разнообразен произход и структури, което затруднява реализацията на съвместни действия.</p>	<p>Дискусията се характеризира с неолиберален икономически контекст, който поставя акцент върху доброволността.</p> <p>Първият министър по корпоративна социална отговорност (CSR) в света, който дава насоки и подкрепя най-добрите практики</p> <p>През 1998 г. правителството създаде Консултативен комитет на профсъюзите по устойчиво развитие (TUSDAC), който да даде своя принос в процеса на изграждане на правителствена политика по устойчивото развитие.</p> <p>През юли 2009 г. правителството стартира „Форум за справедлив преход“ (с участието на социални партньори) за консултации по икономическия и социален преход към бъдеще с ниски въглеродни емисии. Той е закрит през 2010 г., но е заменен с нов тристранен орган – Съвет за екологична икономика.</p> <p>Избрани служители в дружествата – „зелени“ представители – носят отговорност за подпомагане на дружествата да намалят въглеродните емисии.</p>
Германия	<p>Създадени са структури за съвместно вземане на решения и социален диалог; правителството счита за важно участието на групи с икономически интереси в политическия процес, което води до участието на социалните партньори в множество процеси по вземане на решения.</p> <p>Законът за трудовите взаимоотношения и Законът за съвместното взимане на решения дават законовата рамка за съвместно взимане на решения на ниво предприятие и на ниво борд.</p> <p>Социалните партньори договарят колективни споразумения на ниво бранш или на ниво дружество (Закон за колективните договори).</p> <p>Работодатели и служители също си взаимодействат двустранно.</p>	<p>Широко приемане на необходимостта от преход към по-устойчива икономика, с фокус върху изменението на климата и ресурсната ефективност, за да се превърне Германия в най-ефективната в ресурсно отношение държава в света.</p> <p>Ревизирането на Закона за трудовите взаимоотношения през 2001 г. доведе до увеличение на отговорността на работническите съвети по отношение на екологичните проблеми.</p> <p>Текат няколко екологични диалога с участието на социалните партньори и държавата. Между тях са Алианс за работа и околна среда, Комитет по устойчиво развитие и Национален CSR форум.</p>
Белгия	<p>Силни традиции на социален диалог, които често се считат за критерий за социален диалог в ЕС</p> <p>На всеки две години се провеждат преговори за междусекторни колективни споразумения на национално ниво.</p>	<p>Институциите за социални отношения, отговорни за устойчивото развитие, имат отношение към въпросите за зелени работни места; федералните органи имат регионални, секторни и вътрешно-професионални клонове.</p> <p>Органи за устойчиво развитие и екологични въпроси – Федерален съвет по устойчиво развитие (CFDD), икономически и социални консултативни органи, Централен съвет по икономика и Национален профсъюзен съвет (CNT)</p> <p><i>Ad hoc</i> социални консултативни инициативи по устойчиво развитие и екологични въпроси</p> <p>Различни мерки с участие на социалните партньори, например в строителството, включващи и проект за намаляване на въглеродните емисии – „Механизъм за чисто развитие“.</p>

Таблица 2: Структури на социален диалог и екологизиране на икономиката

Държава	Система на индустриални отношения	Структури за социален диалог по екологични въпроси
Франция	<p>Балансирана система на индустриални отношения: преговори между социалните партньори на междусекторно ниво и на браншово ниво на всички дружества с представители на профсъюзите или избрани представители на служителите.</p> <p>Тристранни преговори: в Закона за модернизирание на социалния диалог от 2007 г. се предвижда системно консултиране на социалните партньори, което трябва да се извърши, преди правителството да може да приеме каквито и да било реформи по индивидуалните и колективни индустриални отношения, заетостта или професионалното обучение.</p> <p>Институционализирана система на принципа на паритет (paritarisme) в социално-осигурителните агенции, промишлени арбитражни съдилища, комитети по социални въпроси: това предполага строго съвместни механизми за взимане на решения, при които различаващите се интереси имат еднаква тежест.</p>	<p>През юли 2007 г. правителството проведе кръгла маса „Grenelle de l'Environnement“; за пръв път политически, социални и граждански кръгове се събраха заедно, за да обсъдят екологични проблеми. В резултат на това се създаде нова стратегия за устойчиво развитие за 2010-2013 г., приета през юли 2010 г.; бяха създадени също Комисия за национално устойчиво развитие и „Grenelle de l'Environnement“, както и нова организация – Министерство на екологията, устойчивото развитие и жилищното устройство.</p>
Румъния	<p>Фрагментирано представителство, както от страна на работодатели, така и от страна на профсъюзи</p> <p>Задълбочено двустранно сътрудничество на секторно ниво</p> <p>Създадена през 2003 г. от правителството Постоянна национална комисия, която да очертае стратегията за устойчиво развитие на Румъния до 2030 г.</p> <p>Съществуват договорености за тристранен диалог – например, за изготвяне през 2009 г. на пакет за икономическо стимулиране, засягащ някои екологични аспекти.</p> <p>Комисията за социален диалог към Министерството на регионалното развитие и местообитанията допринесе за внедряване на енергийно ефективни технологии в сектора на общественото строителство.</p>	<p>Голяма ангажираност през последните години на социалните партньори с въпросите за устойчиво развитие на двустранно ниво.</p> <p>Силно двустранно сътрудничество в секторите строителство и строителни материали и сътрудничество по екологични въпроси</p>

Позиция и мерки на сдруженията на работодателите

Сдруженията на работодателите са предприели широк кръг мерки за намаляване на изменението на климата. Дружествата и организациите на работодателите се стремят:

- да участват в политически дебати по екологични теми във форуми на различни заинтересовани страни и двустранни диалози;
- да публикуват материали по конкретни екологични проблеми, например екологично законодателство, намаляване на емисиите, запазване на конкурентоспособността в екологичната икономика, ангажираност на работодателя;
- да организират мероприятия и да разпространяват информация за повишаване на осведомеността по проблемите сред своите членове;

- да насърчават служителите да придобиват екологични умения, за да се предотврати недостиг на умения.

Но подходите на профсъюзите и сдруженията на работодателите по отношение на екологизирането на икономиката донякъде се различават. Докато профсъюзите и другите представители на работниците се фокусират предимно върху ефекта на екологизирането върху служителите и работните места, работодателите са загрижени повече за това, да гарантират конкурентоспособността на дружествата при осъществяването на този процес. От гледна точка на работодателите, действията срещу изменението на климата създават конкретни трудности – особено по отношение на новите законови разпоредби, които, както считат те, могат да намалят конкурентоспособността на европейските дружествата на световния пазар.

Поуки и показатели за политиката

Добрите структури за социален диалог могат да помогнат да се гарантира успех

Проучването на отделните модели показва, че успехът на един проект зависи от много фактори. Преди всичко, добре развитите структури за социален диалог и доброто социално партньорство благоприятстват проектите, целта на които е екологизиране на икономиката. Секторният диалог в алуминиевата промишленост в Германия е пример именно за такова успешно социално партньорство. Тук и двете заинтересовани страни имат общи цели и осъзнават неотложната необходимост от повишаване на ресурсната ефективност. Подобен положителен пример е добре оформената структура за социален диалог на Обединените регистрирани агенции за набиране на средства (Organismes paritaires collecteurs agréés, OPCA) във Франция.

В дневния ред на съществуващите платформи за социален диалог трябва активно да се включва опазването на околната среда. Същевременно социалните партньори трябва да се споразумеят по политиката и практическите мерки за увеличаване броя на мерките. Първа стъпка в това отношение би било осигуряването на стимули за сътрудничество на социалните партньори в области, в които има възможност за въвеждане на екологични мерки. Един от начините да се постигне това е да се изтъкват ползите и за двете страни от такова сътрудничество.

Социалните партньори на ниво предприятие могат да помогнат за създаване на зелени работни места

Мярката на Конгреса на профсъюзите (TUC) в Обединеното кралство „Зелени работни места“ беше приета положително, като в много случаи дружества и работодатели бяха убедени да вземат участие. Това показва как социалните партньори могат успешно да осъществяват проекти за екологизиране на повече работни места във всички сектори. Същото може да се каже и за Euroeff в Румъния. В този случай съвместна мярка между секторния профсъюз в строителната промишленост и сдруженията на работодателите доведе до създаване на иновативно ръководство за обучение по енергийна ефективност, което в крайна сметка ще е от полза за цялата работна сила.

Профсъюзите могат да включат екологичната икономика в своята стратегия и план за действие

От 90-те години на миналия век профсъюзите са много по-ангажирани с екологичните проблеми и дебати, свързани с изменението на климата. Всички профсъюзи на европейско и международно ниво публикуваха материали по изменението на климата – например за конференциите на ООН за изменението на климата в Копенхаген през 2009 г. и в Канкун, Мексико, през 2010 г. Те са активни и по екологичните въпроси. На европейско ниво Конфедерацията на европейските профсъюзи (ETUC) прие резолюция за борба с изменението на климата за конференцията в Канкун, а също участва в проект на социалните партньори от ЕС за разработване на съвместен подход по отношение на социалните аспекти и тези на заетостта, и последиците от политиките, свързани с изменението на кли-

мата. Важно е профсъюзите да останат ангажирани с намаляването на изменението на климата и да поддържат като приоритет опазването на околната среда.

Чрез позицията си представителите на работниците и служителите могат да подпомагат устойчивото развитие

Проучванията показват, че на ниво предприятие могат успешно да бъдат въведени иновативни инструменти за екологизиране на икономиката. Тук представителите на служителите играят жизнено важна роля във всякакъв вид мерки за екологична икономика и структури за социален диалог, както показват примерите с Обединеното кралство и Германия. Примерите за добра практика в Обединеното кралство сочат, че нарастващ брой представители на работниците използват своето влияние, за да искат подобрения в здравословните и безопасни условия, което е положителен пример за техния потенциал. В Германия представителите на работниците играят важна роля по отношение на използването на енергийно ефективни материали; Законът за трудовите взаимоотношения в Германия дори дава равно право на глас на профсъюзите по отношение на екологията.

Потребителски стимули за устойчиво развитие могат да бъдат интегрирани в политиката за възнагражденията и заплатите

Моделите на консумация играят важна роля за екологичните проблеми – както пряко, така и непряко. Белгийският пример с еко-ваучерите показва, как чрез колективно договаряне стимулите за потребителите могат да бъдат интегрирани в политиката за възнагражденията и заплатите. Определянето на заплатите е важна сфера за социалните партньори – сфера, в която в зависимост от системата на договаряне на заплатите те имат най-голямо влияние върху потребителите и работещите (и ако обхванат в споразуменията за трудовото възнаграждение се разшири извън членовете на социалните партньори, се задейства ефект на мултиплициране). За да успеят тези мерки обаче, е необходима подкрепата и на двете страни.

Мярката с ваучерите може да се приложи в други ситуации – например на ниво отделно дружество. Работническите съвети или профсъюзите и ръководството на дружеството могат да включат идеята за екологични ваучери в преговорите по корпоративни споразумения, особено където договарянето на непарични облаги вече е обичайна практика.

Социалният диалог може да насърчи повишаването на екологичните умения

Във Франция по OPCA много обучаващи се са получили или ще получат квалификация по екологични методи на строителство в строителния сектор, което има положителен ефект както върху заетостта, така и върху ресурсната ефективност. В интерес както на работодателите, така и на профсъюзите е да има подходящо квалифицирана работна сила, която да извършва работа, отговаряща на нуждите на дружествата. Аналогично, в случая с Euroeff в Румъния, предимството на наличието на високо квалифицирани работници, обучени да прилагат най-новите европейски стандарти за енергийна ефективност, беше признато и от профсъюзите, и от работодателите. Много държави-членки включиха мерки за модернизиране, както на сгради на дружества, така и на частни домове в актуалните си пакети мерки за рехабилитация, които

са в съответствие и с националните политики на ЕС за енергийно-ефективно сградостроителство. Социалните партньори могат да подкрепят въвеждането на такива мерки, като ги разширят, например чрез финансиране на обучение.

Повишаването на осведомеността е важна предпоставка

Разглеждането на петте случая илюстрира факта, че споделяната загриженост, общото разбиране и осъзнаване на екологичните проблеми и желанието да се допринесе за защитата на околната среда, са важни предпоставки за успешната реализация на един проект. Във всички описани случаи и профсъюзите, и работодателите изразяват общия възглед за необходимост от въвеждане на екологична политика на работното място, в дружеството, в сектора или в държавата. Повишаването на осведомеността сред социалните партньори (както и сред всички служители) е от жизнена важност за успеха на проектите. Социалните партньори могат да доразвият това чрез разработване на програми за обучение и за постигане на осведоменост по въпросите на екологията.

Националният и международният политически контекст могат да създадат добра основа

Политическият контекст е важен фактор за мерките, които водят до по-устойчива икономика. Социал-

ният диалог и проекти на социалните партньори често допълват националната или международната политика. Сравнение между петте разгледани случая показва, че нивото на активност, свързана с околната среда, съществено се различава в различните държави; това отразява нивото на ангажираност на правителството за насърчаване на работата по екологичните въпроси. По-конкретно проектът Euroeneff в Румъния показва колко важна е ролята на правителството като инициатор и финансиращ; в случая Европейската комисия предложи да улесни първите стъпки на този проект, който впоследствие може да допринесе за стандартизация и признаване на квалификациите на европейско ниво.

Необходима е оценка на екологичното и социално влияние

Измерването на социалния и екологичен ефект на описаните мерки е трудно. За проекти, целящи екологизиране на икономиката, е необходимо ефективно проследяване, за да се прецени приносът им за постигане на цели като ЕС 20-20-20 и за подобряване на работните условия и тяхното влияние върху конкурентоспособността. От друга страна, проследяването дава възможност своевременно да се идентифицират, например, потенциални конфликти между екологични и социални цели, и позволява да се направят промени с оглед гарантиране на по-успешен резултат за всички.

За допълнителна информация

Christine Aumaer, служител по изследванията
cau@eurofound.europa.eu

Broughton, A., Eurofound, Екологизиране на европейската икономика:
Отговори и мерки на държави-членки и социални партньори,
Дъблин, Eurofound, 2009 г.

Европейска фондация за подобряване условията на живот и труд
Wyattville Road, Loughlinstown, Дъблин 18, Ирландия
Телефон: (+353 1) 204 31 00
Ел. поща: information@eurofound.europa.eu
Уебсайт: <http://www.eurofound.europa.eu>

■ Служба за публикации

doi:10.2806/21129

ISBN 978-92-897-1017-6

9 789289 710176